

Vypořádání společného jmění manželů

Pro určení, které konkrétní věci nebo pohledávky mají být každému z manželů přiděleny, nestanoví zákon výslovně žádná hlediska – určující je zásadně účelné využití věcí tak, aby pokud možno nebylo třeba vyrovnání podílů peněžitou částkou. Takový postup však není bezvýjimečný. Proto lze například v odůvodněných případech přikázat do vlastnictví jednoho z manželů věc ze společného jmění manželů, o jejíž získání či udržení se převážnou měrou zasloužil, přesto, že se tím zvýší částka, kterou bude třeba na vypořádání společného jmění manželů zaplatit. Stejně tak lze přihlídnout k okolnostem, za nichž vznikla pohledávka, jež je předmětem vypořádání společného jmění manželů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1054/2004, ze dne 27.5.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. N. proti žalované D. N., zastoupené advokátem, o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 18 C 11/2000, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 9. září 2003, č. j. 23 Co 247/2003-190, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Pardubicích (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 30. ledna 2003, č. j. 18 C 11/2000-168, vypořádal zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví účastníků (dále jen „BSM“) tak, že do výlučného vlastnictví žalobce přikázal movité věci specifikované blíže ve výroku označeném I. a do vlastnictví žalované movité věci identifikované ve výroku označeném II. Výroky III. a IV. přikázal každému z účastníků pohledávku z BSM vůči V. a M. D., ve výši 80.000,- Kč a výrokem V. uložil žalobci, aby zaplatil žalované na vypořádací podíl ze zaniklého BSM částku 5.701,- Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku. Výroky VI. až IX. pak rozhodl o nákladech řízení a o soudním poplatku. Vyšel z toho, že mezi účastníky nedošlo k platné dohodě o vypořádání BSM, a tak je namíste rozhodnutí soudu. To, že shora zmíněné movité věci náleží do BSM, nebylo mezi účastníky sporné. Naproti tomu dům č. p. 201 v D. s přílehlými pozemky dostala žalovaná v roce 1995 od svých rodičů V. a M. D. darem, takže tyto nemovitosti nelze do BSM zahrnout. Argumentaci žalobce, že ve skutečnosti byla uzavřena kupní smlouva, jíž otec žalované prodal uvedené nemovitosti oběma účastníkům, takže dům s pozemky rovněž patří do BSM, soud prvního stupně nepřisvědčil. Účastníci pak shodně vypověděli, že v létě 1995 předali otci žalované částku 160.000,- Kč, která pocházela ze společných prostředků, a její převzetí potvrdili i rodiče žalované. Jelikož nebyl jednoznačně prokázán důvod tohoto plnění (žalovaná vypověděla, že účastníci sami peníze rodičům nabídli, když od nich dostali dům, zatímco její otec uvedl, že důvodem předání peněz bylo, to, aby on a manželka mohli „podělit“ další sourozence žalované, když jí přenechali dům, a žalobce tvrdil, že se jednalo o kupní cenu za prodané nemovitosti), uzavřel soud prvního stupně, že šlo „o pohledávku vzniklou bez právního důvodu“. V rámci vypořádání pak přikázal tuto pohledávku oběma účastníkům stejným dílem, „když vzal v úvahu, že se jedná o pohledávku promlčenou ... a přikázat ji pouze jednomu z účastníků by odporovalo zásadám uvedeným v ust. § 150 občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 7. 1998“.

K odvolání obou účastníků Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích jako soud odvolací rozsudkem ze dne 9. září 2003, č. j. 23 Co 247/2003-190, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že účastníkům sice přikázal do jejich výlučného vlastnictví stejné movité věci jako soud prvního stupně, ale pohledávku vůči V. a M. D. ve výši 160.000,- Kč přikázal celou žalované, jíž zároveň uložil, aby zaplatila žalobci částku 74.299,- Kč do jednoho měsíce od právní moci rozsudku. Dále rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů a o soudním poplatku. K důvodům přikázání uvedené pohledávky výlučně žalované uvedl, že „obecně lze ... souhlasit s názorem okresního soudu o způsobu vypořádání již promlčené pohledávky. Nicméně v tomto konkrétním případě je třeba přihlídnout k okolnostem, za nichž bezdůvodné obohacení manželům D. vzniklo a v čí prospěch byla peněžitá částka ve výši 160.000,- Kč manželům D. předávána. Sama žalovaná u odvolacího jednání potvrdila, že motivem předání zmíněné částky bylo vytvoření možnosti jejím rodičům majetkově vypořádat jejich další dceru, což také ostatně plyne ze

svědecké výpovědi svědka V. D., jenž potvrdil, že pokud jejich dcera dostala dům, tak by i ostatní děti měly také něco dostat. S ohledem na to, že šlo původně o společné finanční prostředky obou účastníků a tyto byly poskytnuty v zájmu pouze žalované, bylo by ... v rozporu s dobrými mravy, pokud by tato promlčená pohledávka nebyla přikázána tomu z bývalých manželů, který z toho měl prospěch“. Tato změna rozsudku se pak promítla i do výpočtu vypořádací částky.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání, v němž namítla, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) občanského soudního řádu - dále jen „OSŘ“]. Nesouhlasila s tím, že pohledávka za jejími rodiči, která je podle ní zcela nepochybně pohledávkou promlčenou a tudíž vlastně pohledávkou žádnou, byla celá přikázána jí, a namítla, že tím odvolací soud narušil zásadu rovnosti podílů účastníků ze zaniklého BSM, i když ji přitom současně deklaroval. Tímto postupem odvolacího soudu byla jednoznačně poškozena, neboť žalobci se dostává o 80.000,- Kč více než činí jeho polovina majetku. Žalovaná zdůraznila, že pokládá za správný závěr, který ohledně sporné pohledávky vyslovil soud prvního stupně, a navrhla, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání žalované nevyjádřil. Dovolání, které proti rozsudku odvolacího soudu podal on, bylo usnesením soudu prvního stupně ze dne 13. února 2004, č. j. 18 C 11/2000-217, které nabylo právní moci dne 6. března 2004, jako opožděné odmítnuto.

Nejvyšší soud ČR po zjištění, že dovolání bylo podáno včas k tomu oprávněnou osobou, že je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) OSŘ, že se opírá o způsobilý dovolací důvod a že jsou splněny i další zákonem vyžadované podmínky dovolacího řízení (§ 241, § 241a odst. 1 OSŘ), přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 OSŘ. Vady uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 OSŘ ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, nejsou v dovolání vytýkány a ani z obsahu spisu neplyne, že by řízení bylo některou z nich postíženo. Proto se dovolací soud zabýval jen namítaným nesprávným právním posouzením věci tak, jak tento dovolací důvod žalovaná vymezila, a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Nesprávným právním posouzením je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav a může k němu dojít buď tím, že soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popř. ze skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry.

Podle § 150 občanského zákoníku ve znění před novelou provedenou zákonem č. 91/1998 Sb. se při vypořádání BSM vychází z toho, že podíly obou manželů jsou stejné. Stanovení rozsahu a ocenění majetku v BSM je předpokladem pro určení hodnotových podílů obou manželů. Za tímto vypořádáním z hlediska kvantitativního následuje vypořádání kvalitativní, t. j. určení, které věci a pohledávky z BSM připadnou každému z manželů. Pro určení, které konkrétní věci nebo pohledávky mají být každému z manželů přiděleny, nestanoví zákon výslovně žádná hlediska - určující je zásadně účelné využití věcí tak, aby pokud možno nebylo třeba vyrovnání podílů peněžitou částkou. Takový postup však není bezvýjimečný. Proto lze například v odůvodněných případech přikázat do vlastnictví jednoho z manželů věc z BSM, o jejíž získání či udržení se převážnou měrou zasloužil, přesto, že se tím zvýší částka, kterou bude třeba na vypořádání BSM zaplatit. Stejně tak lze přihlídnout k okolnostem, za nichž vznikla pohledávka, jež je předmětem vypořádání BSM. V této souvislosti lze odkázat na dosud nepublikovaný rozsudek odvolacího soudu z 11. 12. 2003, sp. zn. 22 Cdo 811/2003, v němž tento soud uvedl, že se „za jedno z hledisek pro přikázání věci manželovi považuje zpravidla dlouhodobé užívání věci tímto manželem po rozvodu. Tím se zohledňuje, že při vypořádání se vychází z ceny ke dni zániku manželství a užitnou hodnotu věcí spotřebovával po rozvodu do doby vypořádání jen jeden z manželů. Je proto namístě, aby také soud při úvaze o tom, kterému z manželů přikázat pohledávku, vzniklou investicemi do přístavby bytové jednotky k domu rodičů tohoto manžela, přihlédl k tomu, že manžel po rozvodu manželství v uvedené bytové jednotce bydlel a posléze získal i spoluvlastnický podíl k domu, v němž se byt nachází. Na tom nice nemění ani skutečnost, že tato pohledávka by zřejmě v případě vznesené námitky promlčení nemohla být s úspěchem přisouzena“. V daném případě odvolací soud spatřoval ve skutečnosti, že účastníci předali rodičům žalované částku 160.000,- Kč z BSM jako určitou kompenzaci za darované nemovitosti, které ovšem byly a nadále jsou ve výlučném vlastnictví žalované, a tím jim současně umožnili poskytnout majetkové plnění též sestře žalované (a tento skutkový závěr odvolacího soudu nebyl v dovolání zpochybněn, navíc plyne z provedených důkazů zcela jednoznačně), důvody k tomu, aby přikázal tuto pohledávku toliko žalované přesto, že by zřejmě bylo možno úspěšně namítnout její promlčení. S ohledem na závěry uvedené výše však nejde ani o aplikaci jiného právního předpisu, než jaký měl být použit, ani o nesprávný výklad jinak správně použitého právního předpisu a ani o nesprávné právní závěry vyvozené ze správných skutkových zjištění.

Je tedy zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné a uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ není naplněn. Proto dovolacímu soudu nezbylo, než podle § 243b odst. 2 věty před středníkem OSŘ dovolání

žalované zamítnout.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)